

Szászcsávási Zenekar – nyers, erőteljes muzsika

Nyár elején a Fonó négy CD-ből álló sorozatot jelentetett meg a Szászcsávási Zenekar felvételeiből. Ezek közül három korábban már megjelent CD-k újrakiadása, míg a Szászcsávás 1990 című album a helyszínen készült korai gyűjtésekből való új válogatás.

◆ Szánthó Zoltán

Nem véletlen, hogy az 1980-as években, Erdélyben még aktív hagyományörző klasszis falusi (cigány) zenészek közül éppen a szászcsávásiak váltak világhírűvé. A hagyományos vonósbandák életben maradásához nyilvánvalóan hozzájárultak a Ceausescu-rendszer kiszámíthatatlan áramszünetei: az ízlés és a zenei igények változása ellenére sokszor inkább mégis ezeket fogadták meg egy-egy lakodalomba, hiszen lámpás fényénél lehet ugyan táncolni, de a szintetizátor biztosan nem adott ki hangot. Az azonban a zenészek számára is mindenhol nyilvánvaló volt, hogy az ő hangszereik, zenei tudásuk és repertoárjuk már kiment a divatból, és arra már a közeli jövőben sem lesz igény – mint ahogy ez aztán azonnal be is következett a forradalom után, és szorították ki mindenhol a szintetizátoros-dobos-gitáros lakodalmi zenekarok a hagyományos vonózenét. Éppen ezért a hetvenes-nolcvanas évektől szinte mindenhol megszűnt a hagyományok nemzedékről nemzedékre való átörökítése: a falusi zenészek gyerekei, ha tanultak is zenélni egyáltalán, azt már valami korszerűbb hangszereken tették. A népzene gyűjtés és a magyarországi táncházak számára érdekes zenészek a 90-es évek elején szinte már mind idős emberek voltak, akik mögött nem volt utánpótlás.

Szászcsáváson (Ceuaș, Maros megye, Románia) azonban kicsit más volt a helyzet. A falu magyar közösségének mai napig élő kivételes többszámú énekhagyománya még akkor is igényelte a hagyományos vonózenét, amikor a táncok kíséretéhez inkább már a szintetizátort hallgatták volna szívesen. (A mai cigány muzikusok őseit a 20. század elején éppen ezen zenei igények kiszolgálására hívták a faluba.) Megvolt tehát az az igény, ami életben tartotta a hagyományt és annak átörökítését. A népzenei gyűjtések megindulása idején a Szászcsávási Zenekar gerincét adó idősebb zenészek 40 év körüli, fiatal, életerős, aktív emberek voltak, kiforrott repertoárral és érett technikával. Húsz év körüli gyerekeik nemzedéke pedig teljesen természetes módon kapcsolódott ebbe a hagyományba.

Az 1990-es CD a csávási tánczenei hagyomány ezen állapotát tükrözi. A felvételeken az 50 feletti idősebb generáció egy tagja (Mezei Károly „Kusler”) is hallható, valamint egy olyan zenész (Lunka Márton „Pápu”) is, akit korai halála akadályozott meg, hogy a szászcsávásiak későbbi sikereinek részese legyen. A zenekar magyarországi szerepléseiről és CD-iről megszokotthoz képest itt – bár ugyanolyan virtuozitással, de – a koncertek igényeihez való precíz alkalmazkodás és a mikrofonba való játék tapasztalata nélkül nyersebben, éppen ezért még erőteljesebben szól a muzsika. Az időben későbbi, most újra kiadott Transylvanian Folk Mu-

Mind a négy lemez kapható a Fonó webboltjában, a terjesztőknél és digitális terjesztésben.

www.fono.hu webbolt.fono.hu

sic (1996) és 3. (1998) CD-k – az 1992-ben a harmonia mundi és a magyar Quint közös kiadásában megjelent első most nem került újrakiadásra – már stúdiószerű körülmények között, audiofil technikával, az esetleg hibát tartalmazó zenei folyamatok kiszűrésével készültek. A sorozat negyedik tagja, az eredetileg 2001-es Live in Chicago CD a Zenekar 1998-as egyik amerikai koncertjének felvétele.